

Christiane
Berkvens-Stevelinck
En nu ben ik aan
de beurt
*Spiritualiteit van
het sterven*

En nu ben ik aan de beurt

Christiane Berkvens-Stevelinck

**En nu ben ik aan
de beurt**
*Spiritualiteit van
het sterven*

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

© 2018 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht
Boekverzorging: Karel Oosting

ISBN 978 90 211 7068 8
ISBN 978 90 211 7069 5 (ebook)
NUR 728
www.kokboekencentrum.nl

Alle rechten voorbehouden

Voorwoord

7

Dagboek

11

Nawoord

61

Voorwoord

Het is alsof de duvel ermee speelt. Ik kan niet anders zeggen. Ik heb net de revalidatie na mijn herseninfarct afgerond (en die was, behalve confronterend, ronduit leuk en gezellig), ik ben net verhuisd naar Huize het Oosten, het seniorencomplex van de vrijmetselaars in Bilthoven waar ik, midden in de bossen van de Utrechtse Heuvelrug, van mijn pensioen zou gaan genieten, als er plotseling bobbeltjes op mijn hoofdhuid verschijnen. Zeven in totaal, een bijbels getal, dat wel. In één maand tijd. Nu ben ik sinds 2006 vrij van kanker en ongeschonden uit de controleperiode van tien jaar gerold. Ongeschonden tot vorige week. Een biopsie was genoeg om het te weten: het is weer zover.

Verbijstering alom natuurlijk, maar eerlijk gezegd: ik zit er niet mee. Ik begrijp dat deze mededeling ongeloofwaardig kan overkomen. En toch is het zo. Toen de voorman van de remonstranten, Joost Röselaers, dit vernam, appte hij: ‘Kun je daar niet over schrijven?’ Ik antwoordde: ‘Misschien. Ik wil niet op de voorgrond treden als “kijk mij eens flink wezen...” Maar als het mensen kan helpen...’

Hij verzekerde mij: ‘Dat risico loop jij niet en dat zal het zeker.’

En zo is het gekomen dat ik, één week na de diagnose, achter de computer zit om wat mij overkomt op te schrijven voor wie er wat aan heeft.

Hoe dit werkt weet ik enigszins. Ik heb twee echtgenoten aan kanker verloren, in 1994 en 2004, en toen ik twee jaar later zelf de ziekte kreeg, sprak ik er met Annemiek Schrijver over in een uitzending van *Het Vermoeden*. Ik kreeg talloze reacties en besloot daarop mijn ervaringen te noteren. Dat werd het boek *Wat ik je nog zeggen wilde. Omgaan met mensen met kanker* (2006). Uit de vele gesprekken die ik nadien met mensen voerde, bleek mij hoe belangrijk de erkenning van lotgenoten kan zijn voor de bewustwording van de eigen situatie.

Mede daardoor besloot ik om twee andere levenservaringen met anderen te delen: het leven met een beperking en het leven als single. Er kwamen twee boekjes: *Een witte stok met GPS. Spiritualiteit van de beperking* (2013) en *Het intieme van alleen leven. Spiritualiteit van de single* (2017). En nu dan een nieuwe twijg: *En nu ben ik aan de beurt en ik zit er niet mee*.

Alternatief: *Het is weer zover. Spiritualiteit van de sereniteit*.

Ik heb geen vaste plan, geen inhoudsopgave en geen termijn. Ik begin gewoon bij het begin: een slechte tijding, een totale onzekerheid over wat het gaat worden én de constatering: ik zit er niet mee.

14 augustus 2017, 8.45

Je ne chante pas la Brabançonne, ik zing de Brabançonne (het Belgische volkslied) niet. Met deze gezinsuitdrukking bedoelden wij vroeger dat we niet blij waren, dat we bang waren of pijn hadden. Welnu, vandaag klinkt hier geen volkslied. Straks wordt een CT-scan gemaakt en krijg ik te horen of de kanker naar de organen uitgezaaid is. In dat geval is het einde oefening.

Sinds ik vorige week de slechte tijding hoorde, verkondig ik opgewekt dat ik er niet mee zit. En dat is ook zo. Ik zie wel wat het wordt. Maar nu het zwaard van Damocles aan een dun draadje hangt, piep ik wel even anders. Dat ken ik van de controle-dagen de voorgaande tien jaar. Ik vergat de hele zaak tot de dag vóór de controle. En vooral die paar uren voor de uitslag groeide de spanning, om als een soufflé weer in te zakken als er niets aan de hand bleek te zijn. Vandaag is het nog een graadje erger. Nu weet ik dat het niet goed is en straks hoor ik of ik een tijdje blij leven of niet, en of er überhaupt iets aan te doen valt.

Elke keer dat ik met mensen met kanker spreek, druk ik hun op het hart vooral op de feiten niet vooruit te lopen. Stap voor stap, niet anticiperen. Ik

hoor het me zelf zeggen. Nu kijk ik naar mezelf in de spiegel en zeg ik hetzelfde. Makkelijk gezegd dus. Vannacht werd ik wakker en de onrust was daar. Dat was voor het eerst, want op zich zit ik er echt niet mee. Dat is geen stoere taal. Het is zo. Hoe dat komt, wil ik in dit relaas uit de doeken doen, in de hoop dat het anderen kan helpen.

Eergisteren werd ik geïnterviewd vanwege mijn aanstaande emeritaat. Ik ga dus met pensioen. Titel van het interview: *Lijntje naar boven*. Want ja, dat heb ik, mijn hele leven lang. En daar kom ik eerlijk voor uit. Bidden is voor mij van vitaal belang, altijd geweest. Ik ben zelfs blij als ik 's nachts wakker word, omdat ik dan in alle rust kan bidden, een Onzevader en een Weesgegroetje. Vaste prik. Dan daalt de rust weer. Vannacht duurde het ietsje langer maar uiteindelijk lukte het ook.

Straks in het ziekenhuis zal het niet anders zijn, hoewel de onrust natuurlijk welig zal tieren. Dat hoort erbij.

14 augustus 2017, 15.30

Die Damocles toch! Die vent is nogal slordig met zijn zwaard. Vanmorgen de CT-scan gehad maar er

was een misverstand over de uitslag: die komt pas donderdag. Gelukkig was Peter, mijn jongste zoon, mee. En hij bleek in staat om mijn teleurstelling op te vangen. Dat vind ik heel erg knap. Ik ben van eind maart, een ram dus, en rammen zijn niet erg goed in geduld. Maar hij wel. Met twee zinnen had hij mij gekalmeerd. Ik moet er niet aan denken dat ik dit in m'n eentje had moeten doen.

Maar nu pak ik het gewone leven aan, weer op. Twee dagen in het gewone stramien. Zalig.

Overigens: dat onderzoek was interessant. Langs de randen van de onderzoeksruimte liepen tl-buizen die van kleur verschoten. Van signaalblauw tot lichtgroen, zachtgeel, crème-wit en weer blauw. Dit kan geen BKR* -ontwerp zijn, want die regeling is al jaren afgeschaft. Nee, hier is ruim over nagedacht. Een rondje internet leert dat er door wetenschappers talloze studies over zijn gedaan. En ik moet zeggen: het werkt! Over die kleur groen kom ik nog te spreken, maar het algemeen effect is bijzonder rustgevend. Ik kan niet wachten tot het volgende onderzoek!

* BKR staat voor Beeldende Kunstenaars Regeling, een regeling waarin kunstenaars eigen werk ter beschikking stelden in ruil voor een inkomen.

15 augustus, 9.15

Wonderlijk goed geslapen. Vandaag is het 15 augustus, Maria-Hemelvaart én Indië-herdenking. Gisteren hoorde ik van vriend Otto dat er een speciaal kaarsje voor mij brandde. Dat helpt!

Vanmorgen lees ik in Trouw een column van Jean-Jacques Suurmond, door koppensnellers aangekondigd als *God bestaat niet als baas van de BV Hemel en Aarde*. Ik word zo moe van die eenzijdige aannames, van die privémeningen die pretenderen algemeen geldig te zijn en met veel bombarie worden verkondigd als verlichte waarheden. Spreek voor jezelf of houd je kop, zou ik zeggen, maar ga niet schoppen tegen andere meningen die net zo goed recht van bestaan hebben als die van jezelf. De arrogantie van wie meent de waarheid in pacht te hebben maakt me opstandig. Vertrouwen in God hebben is een persoonlijk gevoel dat respect verdient, net zoals de vaststelling dat dat onzin is een gedachte is die respect verdient. Wat géén respect verdient is het belachelijk maken van de persoonlijke overtuiging van de ander. Ook in religieuze zin. Helaas komt deze onverdraagzame houding vaak voor bij theologen en filosofen. Ik word daar erg moe van.

Toen Christiane Berkvens-Stevelinck in 2006 kanker kreeg, had ze er eerder al twee echtgenoten aan verloren. Haar lichaam kwam de ziekte te boven, tot die in 2017 terugkeerde – nu definitief. In de laatste maanden van haar leven hield ze een dagboek bij. Hierin verhaalt zij van de gebeurtenissen in haar leven vanaf het moment dat ze te horen krijgt dat de kanker terug is en zij voorvoelt dat zij deze keer niet in staat is de ziekte te overwinnen. Ze deelt haar pijn en het verdriet en geeft een inkijkje in de manier waarop zij vrede sluit met haar naderende dood. De fragmenten geven een prachtig beeld van de gevoelens, gedachten en houvast die zij ervaart.

Christiane Berkvens-Stevelinck (1946-2017) was conservator westerse handschriften van de universiteitsbibliotheek in Leiden, en achtereenvolgens remonstrants predikante in Delft, academiepredikante in Leiden en predikante van de remonstrantse kerk in Rotterdam. Eerder publiceerde zij onder meer *Wat ik je nog zeggen wilde. Omgaan met mensen met kanker*; *Een witte stok met gps. Spiritualiteit van de beperking* en *Het intieme van alleen leven. Spiritualiteit van de single*.

nur 728 / isbn 978 90 211 7068 8

9 789021 170688

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT